



Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Par strīda jautājuma risināšanu savstarpējās saskaņošanas procedūrā ar valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis



25.03.2021.

Saturs

| | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Savstarpējās saskaņošanas procedūra | 3 |
| Nodokļu dubultās uzlikšanas | 3 |
| Daudzpusējā konvencija | 4 |
| Daudzpusējās konvencijas normas tiek piemērotas tikai tad, ja | 4 |
| Vienota pieeja savstarpējās saskaņošanas procedūrā strīdu lietās ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis | 5 |
| Kompetento iestāžu saraksts un nodokļu konvencijas | 6 |
| Konsultācijas nodokļu maksātājiem | 6 |

Savstarpējās saskaņošanas procedūra (Mutual Agreement Procedure –



MAP) ir viens no valstu kompetento iestāžu starptautiskiem sadarbības instrumentiem, kas pieejams nodokļu maksātājam saskaņā ar Latvijas Republikas nodokļu normatīvajiem aktiem. Tā ir procedūra, kurā tiek risināts jautājums saistībā ar tādu nodokļu uzlikšanu, kas neatbilst ietvertā nodokļu līguma noteikumiem. Praksē visbiežāk savstarpējās saskaņošanas procedūru piemēro, lai novērstu nodokļu dubulto uzlikšanu nodokļu maksātāja ienākumam un kapitālam. Tādējādi turpmāk tekstā lietotā frāze "nodokļu dubultās uzlikšanas novēršana" nozīmē tādas nodokļu uzlikšanas novēršanu, kas neatbilst ietvertā nodokļu līguma noteikumiem.

Savstarpējās saskaņošanas procedūras ar Eiropas Savienības dalībvalstīm notiek saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" XV nodaļu.

Nodokļu dubultās uzlikšanas strīda jautājumu lietās ar valstīm, kuras nav Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstis, bet ar kurām Latvijas Republika ir noslēgusi starptautisko līgumu¹ par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu attiecībā uz ienākuma un kapitāla nodokļiem (turpmāk – nodokļu konvencijas)², novērš, pamatojoties uz nodokļu konvencijām un likumu "Par daudzpusējo konvenciju nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām"³ (turpmāk – daudzpusējā konvencija). Nodokļu konvencijas parasti ietver šādu regulējumu:

- 1) iesnieguma strīda jautājumā nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanai iesniegšanas un pieņemšanas termiņu;**
- 2) jurisdikciju, kurā perona var vērsties ar strīda jautājuma iesniegumu;**
- 3) kompetento iestāžu pienākumu censties atrisināt strīda jautājumu;**
- 4) kompetento iestāžu pienākumu laikus ieviest vienošanās rezultātu;**
- 5) kompetento iestāžu tiesības vienošanās ceļā novērst jebkurus sarežģījumus vai šaubas, kas var rasties, interpretējot vai piemērojot konvenciju;**
- 6) kompetento iestāžu tiesības savstarpēji konsultēties, lai novērstu nodokļu dubulto uzlikšanu arī konvencijā neparedzētos gadījumos;**
- 7) kompetento iestāžu tiesības sazināties citai ar citu tieši;**
- 8) nodokļu maksātāja tiesības lūgt uzsākt arbitrāžu, ja to paredz konkrētā nodokļu konvencija.**

¹ Likuma "Par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem" 13. pants. Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/57840-par-latvijas-republikas-starptautiskajiem-ligumiem>

² Latvijas Republikas Finanšu ministrijas informācija par Latvijas Republikas konvenciju par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu statusu. Pieejama

https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/nodoklu_konvencijas/divpusejo_konvenciju_status/

³ Likums "Par Daudzpusējo konvenciju nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām". Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/308276-par-daudzpusejo-konvenciju-nodoklu-bazes-samazinanas-un-pelnas-novirzisanas-noversanas-pasakumu-ieviesanai-attieciba-uz-nodoklu-konvencijam>

Daudzpusējā konvencija

Stājās spēkā 2020. gada 1. februārī un papildina iepriekš piemērojamo savstarpējās saskaņošanas procedūras regulējumu, kas iekļauts jau noslēgtajās Latvijas Republikas nodokļu konvencijās, lai iespējami īsākā laikposmā un iespējami vienotā veidā nodrošinātu Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – ESAO) nodokļa bāzes erozijas un peļņas novirzīšanas (*Base Erosion and profit shifting – BEPS*) novēršanas 14. pasākumu plānā (Strīdu izšķiršanas uzlabošana) noteiktā minimālā standarta un rekomendāciju ieviešanu un piemērošanu attiecībā uz noslēgtajām nodokļu konvencijām.⁴ Latvijas Republika saskaņā ar daudzpusējo konvenciju savstarpējās saskaņošanas procedūrā piemēro **vienotu**:

- 1) strīda jautājuma iesnieguma nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanai iesniegšanas un pieņemšanas termiņu;**
- 2) kompetento iestāžu pienākumu censties atrisināt strīda jautājumu;**
- 3) kompetento iestāžu pienākumu laikus ieviest vienošanās rezultātu;**
- 4) kompetento iestāžu tiesības vienošanās ceļā novērst jebkurus sarežģījumus vai novērst šaubas, kas var rasties, interpretējot vai piemērojot konvenciju;**
- 5) kompetento iestāžu tiesības savstarpēji konsultēties, lai novērstu nodokļu dubulto uzlikšanu arī konvencijā neparedzētos gadījumos;**
- 6) kompetento iestāžu tiesības sazināties citai ar citu tieši.**

Daudzpusējās konvencijas normas tiek piemērotas tikai tad, ja:

- abas līgumslēdzējas valstis ir izvēlējušās piemērot daudzpusējo konvenciju;
- abas līgumslēdzējas valstis viena otru ir norādījušas kā daudzpusējās konvencijas līgumslēdzēju pusi⁵;
- nav noteikta līgumslēdzējas valsts atruna par daudzpusējās konvencijas attiecīgās normas nepiemērošanu.

Papildu informācija par daudzpusējās konvencijas normu piemērošanu pieejama ESAO tīmekļvietnē⁶.

⁴ Latvijas Republikas Finanšu ministrijas informācija par daudzpusējo konvenciju nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām. Pieejama

https://fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/nodoklu_konvencijas/daudzpusēja_nodoklu_konvencija_multilateral_instrument_mli/

⁵ Latvija un attiecīgā otra līgumslēdzēja valsts, paziņojot Depozitārijam par izvēlētajiem nodokļu līgumiem, ir viena otru norādījušas kā daudzpusējās konvencijas līgumslēdzēju pusi, un starp tām ir noslēgts nodokļu līgums (tādējādi tās kļūst par daudzpusējās konvencijas līgumslēdzējām pusēm).

⁶ OECD. MLI Matching Database (beta). Pieejams <https://www.oecd.org/tax/treaties/mli-matching-database.htm>

Vienota pieeja savstarpējās saskaņošanas procedūrā strīdu lietās ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis

1. Ja Latvijas nodokļu maksātāja kontrolētie darījumi⁷, kas izraisa transfertcenu strīda jautājumu, ir veikti ar uzņēmumu, kas ir rezidents nodokļu konvencijas līgumslēdzējā valstī, kura nav ES dalībvalsts, tad nodokļu maksātājs iesniedz iesniegumu par strīda jautājumu nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanai attiecīgajai kompetentajai iestādei saskaņā ar attiecīgās piemērojamās nodokļu konvencijas noteikumiem – Valsts ieņēmumu dienestam (turpmāk – VID)⁸ – vai līgumslēdzējā valstī, kas nav ES dalībvalsts. Minētais attiecas arī uz iesnieguma iesniegšanu visos citos gadījumos, kas izraisījuši nodokļu uzlikšanu neatbilstoši attiecīgās nodokļu konvencijas noteikumiem. Iesnieguma iesniegšanas laiks parasti ir trīs gadi, sākot no pirmā paziņojuma par rīcību, kas izraisījusi nodokļu uzlikšanu neatbilstoši attiecīgās nodokļu konvencijas noteikumiem (piemēram, no pieņemtā lēmuma par nodokļu revīzijas (audita) rezultātiem).

2. Ierobežojumi vai atvieglojumi attiecībā uz nodokļu maksātāja uzņēmējdarbības formu nepastāv. Tādējādi nodokļu maksātājs, kurš konstatē situāciju, kas izraisa nodokļu uzlikšanu neatbilstoši attiecīgās nodokļu konvencijas noteikumiem ar valsti, kura nav ES dalībvalsts, var iesniegt iesniegumu par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu saskaņā ar piemērojamās nodokļu konvencijas noteikumiem.

3. Strīda jautājuma procedūrā nodokļu maksātājs iesniedz iesniegumu ar lūgumu par savstarpējās saskaņošanas procedūras uzsākšanu nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanai konkrētās valsts kompetentajai iestādei vai abu valstu kompetentajām iestādēm saskaņā ar attiecīgās piemērojamās nodokļu konvencijas noteikumiem.

4. Nodokļu maksātājs informāciju, kas nepieciešama savstarpējās saskaņošanas procedūras uzsākšanai, iesniedz attiecīgās līgumslēdzējas valsts kompetentajai iestādei ne vēlāk par attiecīgajā nodokļu konvencijā norādīto iesnieguma iesniegšanas termiņu (parasti trīs gadu laikā no pirmā paziņojuma par rīcību, kas izraisījusi nodokļu uzlikšanu neatbilstoši nodokļu konvencijas noteikumiem).

5. Ja attiecīgā kompetentā iestāde ir VID, pirms lēmuma pieņemšanas par strīda jautājuma iesnieguma noraidīšanu VID paziņos otras līgumslēdzējas valsts kompetentajai iestādei par iemesliem, kuru dēļ nodokļu maksātāja iesniegums par strīda jautājuma izskatīšanu nav apmierināms, un lūgs attiecīgo kompetento iestādi izteikt viedokli savstarpējā konsultācijā.

6. Ja divu gadu laikā no lietas uzsākšanas par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu netiks panākta vienošanās ar nodokļu konvencijas otras līgumslēdzējas valsts kompetento iestādi, VID lems, vai turpināt savstarpējās saskaņošanas procedūru vai uzsākt arbitrāžu, ja to paredz konkrētā nodokļu konvencija.

7. Ja, pirms VID un otras līgumslēdzējas valsts kompetentā iestāde ir panākušas vienošanos par strīda jautājuma izšķiršanu procedūrā, ir

⁷ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 1. panta 29.¹ punkts. Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/33946-par-nodokliem-un-nodevam>

⁸ Turpat 18. panta pirmās daļas 32. punkts. Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/33946-par-nodokliem-un-nodevam>

stājies spēkā galīgais tiesas spriedums, VID par tiesas spriedumu paziņos otras līgumslēdzējas valsts kompetentajai iestādei un mainīs savu nostāju savstarpējās saskaņošanas procedūrā, ņemot vērā galīgajā tiesas spriedumā nolemto.

8. VID npublicēs panāktos savstarpējās saskaņošanas procedūras galīgos lēmumus ar valsti, kas nav ES dalībvalsts.

9. Attiecībā uz pārējiem procedūras regulējuma jautājumiem strīdos ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis, VID pamatosies uz likuma "Par nodokļiem un nodevām" XV nodaļā noteikto tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā attiecīgajai nodokļu konvencijai. VID rekomendē nodokļu maksātāja strīda jautājuma iesniegumā par savstarpējās saskaņošanas procedūras sākšanu nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanai ietvert likuma "Par nodokļiem un nodevām" 120. panta trešajā daļā⁹ norādīto informāciju.

Kompetento iestāžu saraksts un nodokļu konvencijas

- Iestādi, kurai jāiesniedz iesniegums saskaņā ar attiecīgās piemērojamās nodokļu konvencijas noteikumiem, var atrast ESAO tīmekļvietnē¹⁰.
- Piemērojamās nodokļu konvencijas pieejamas VID tīmekļvietnē¹¹.

Konsultācijas nodokļu maksātājiem

VID pienākums ir konsultēt nodokļu maksātājus nodokļu normatīvo aktu piemērošanas jautājumos, kas attiecas uz konkrēto nodokļu maksātāju un radušies šā maksātāja ar nodokli apliekamo darbību rezultātā. Tādējādi jebkādu neskaidrību gadījumā pirms iesnieguma sagatavošanas par savstarpējās saskaņošanas procedūras uzsākšanu, kas paredzēta ar valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, aicinām pieteikties padziļinātajai konsultācijai, aizpildot veidlapu VID tīmekļvietnē¹².

⁹ Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 120. panta trešā daļa. Pieejams <https://likumi.lv/ta/id/33946-par-nodokliem-un-nodevam>

¹⁰ Savstarpējās saskaņošanas procedūras profili. Pieejami <https://www.oecd.org/tax/dispute/country-map-profiles.htm>

¹¹ Valsts ieņēmumu dienests – Starptautiskie līgumi un administratīvā sadarbība – Nodokļu konvencijas. Pieejams <https://www.vid.gov.lv/lv/starptautiskie-ligumi-un-administrativa-sadarbiba>

¹² Valsts ieņēmumu dienests – Pieteikums padziļinātai konsultācijai. Pieejams <https://www.vid.gov.lv/lv/pieteikums-padzilinatai-konsultacijai>